

МЕМ:

«Я НІКОЛИ
НЕ ВМІЛА
ЛЮБИТИ
АБО ДРУЖИТИ
НАПОЛОВИНУ»

Ми познайомилися 7 травня 2016 року, коли мем отримала недержавну нагороду – орден «Народний Герой України». Завжди тепла, щемлива, навіть домашня атмосфера нагородження перетворилася на якийсь шал, коли на сцену піднялася Валентина Леонідівна Олефіренко. Річ у тім, що під час вручення цього народного ордену – срібного тризуба на червоно-чорній стрічці для військових і жовто-блакитній для волонтерів – хтось один обов'язково розповідає про героя. Але цього разу на сцені зібрався натовп військових із букетами і бажанням освідчитися мем у любові та висловити безмежну вдячність... Говорити змогли лише двоє. І найточніші слова, у чому я потім пересвідчилася, були такі: «Мем – професор у людських стосунках. Ти вже й сам забув, що тобі треба, а через тиждень викликають: приїжджай на налисники! І поки жуєш, дізнаєшся, що все, про що просив, куплено... Вона знає поіменно всіх своїх підопічних, всіх наших хлопців, які загинули, імена дітей у родинах, де є загиблі. Мем, честь!»

А потім зізнавалася у любові до всіх своїх «дітей» Валентина Леонідівна. І зал у захопленні зривався оваціями, вибухав сміхом, не ховаючи сліз, плакав...

Я двічі запрошувала її на ефір до студії радіо «Промінь», залюбки приїжджаю до неї в гості і з порога забуваю про час, бо ніби потрапляю додому, а вдома хіба дивишся на годинник? Тому це інтерв'ю з доктором технічних наук, професором, викладачем Міжнародного інституту бізнесу, одним із провідних оцінювачів бізнесу та міжнародного аудиту, буде і не інтерв'ю, а монологи та дописи Валентини Леонідівни у «Фейсбуку».

МЕМ

Із початком Майдану, а потім і війни, в мене стало багато названих дітей. Це той випадок, коли хтось із них може зателефонувати вночі й прокричати: «Градами довбають, с...и!» – а рідній мамі розповідати, що то грім гримить... Сміюсь і кажу, що Народного героя мені треба було дати лише за голубці та налисники. Вони завжди наготовлені в морозилці, бо в будь-який час доби можуть прийти діти й отримати не лише млинці-голубці, але й каву і розмови до ранку.

А мем з'явилася дуже давно. У 1993 році я потрапила в комісію з розподілу Чорноморського флоту. Мала займатися оцінкою. Але сказали: «Баба на корабель не зайде!» Вранці красиві дами,

Записала: **Олена Шарпанська**,
оглядач радіо «Промінь», спеціально
для «Бурлеску»

Фото: **Павло Ботанов**,
Ольга Годованець і з архіву
В. Л. Олефіренко

дружини моряків, збиралися на набережній у кафе попиту чаю й попліткувати. Місто невелике, закрите, замкнене – всі одне одного знають. А за мною бігають діти й кричать: «Це та тітка, яку на корабель не пускають!»

У Балаклаві – єдиний в колишньому Союзі завод із ремонту підводних човнів. І мені треба було опуститися в батискафі під воду, аби виконати свою роботу з оцінки. Та я сказала: «Нізащо туди не полізу». На кораблі не пускають. І я побилася об заклад, що усуну несправності на підводному човні швидше, ніж у них за нормативами. Здається, наді мною реготали всі, відверто реготали! Однак щось усе-таки «поламали» і чекали, коли зганьблюся. Одне не врахували: що свою докторську я писала сама, що добре знаюся на техніці, вмю і припаяти, і полагодити, адже свого часу закінчила приладобудівний факультет Київського політехнічного. Я сіла

разом із механіком, і дуже швидко все запрацювало. Вони почухали потилицю й сказали: «Добре! На корабель може зайти мати з хлібом. Будеш мем».

І от понад рік, поки йшла робота, я ходила на кораблі з пирогами. Через два тижні за мене вже билися. Телефонували й говорили: «Мемчику, значить, слухай! Наш боцман любить пиріжки з капустою, а той – з вишнями. Ти коли до нас прийдеш?» І на хлібокомбінаті нам пекли пироги. До сьомої ранку в мене під дверима вже стояв ящик із замовленими пирогами.

Ось звідки пішло «мем».

А коли повернулася додому, то почали називати мене мем мої студенти, потім – друзі, далі – більше: діти – мем і мемчик. Все – фініш (сміється)!

Я ніколи не пишу «мем» з великої літери, бо й слово «мама» не пишеться з великої.

Я завжди любила вчитися. І малою, і зараз. Мені було легко і якось радісно. Школу закінчила у 14 років. І вступила до медичного інституту. Мені дуже хотілося займатися магнітно-резонансною терапією. Але до Києва привезли перші два апарати МРТ німецької фірми «Сіменс» – німці зробили все, про що я мріяла. Я перевелася до політехнічного й закінчила приладобудівний факультет. Захистила там кандидатську, а потім і докторську. З часом зацікавилася роботою з оцінювання бізнесу, великих підприємств для міжнародного аудиту. Тут знову довелося вчитися. Дуже багато працювала, багато заробляла, бо робота з оцінювання бізнесу дуже непростя й коштує дорого. Згодом стала вчити цьому студентів у Міжнародному інституті бізнесу.

А потім «пішла на дно». І це був дайвінг. Пройшла всі етапи підготовки, сьогодні – просунутий дайвер, маю 437 реальних занурень. Тепер ніхто не може повірити, що колись я не змогла спуститися в батискафі під воду. У свій 57-й день народження, 9 травня, зробила в Єгипті інтрозанурення (тобто перше в житті). Потім вчилася в кращого в Україні дайв-майстра Ігоря Копилова. Ходила за ним хвостиком на 147 зануреннях. Я була його баді, тобто партнером. Бо дайвери по одному не «йдуть під воду». Партнер обов'язково тримає тебе в полі зору, має поділитися киснем, якщо раптом твій

закінчився, страхує й допомагає. Захоплення дайвінгом подарувало подорожі: Малайзія, Індонезія, Таїланд, Балі, Шрі-Ланка, Австралія, Нова Зеландія, острови Бора-Бора, Південна Америка... Єдине, не поїхала на Галапагоси – сильна течія. Все-таки вік заважає. Але всі знають мою обіцянку: в 70 років занурюся востаннє й після цього роздам своє спорядження.

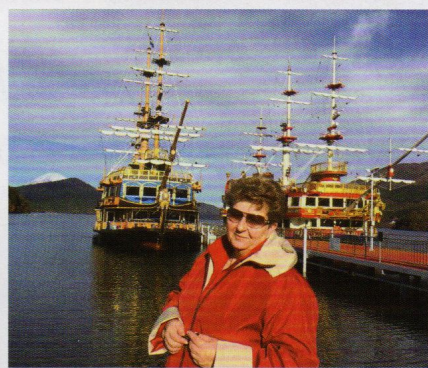
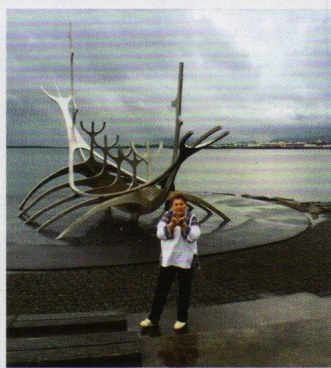
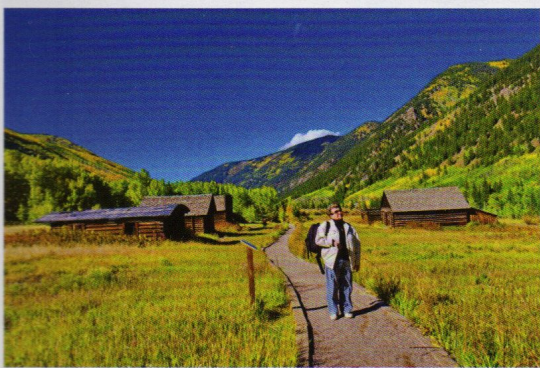
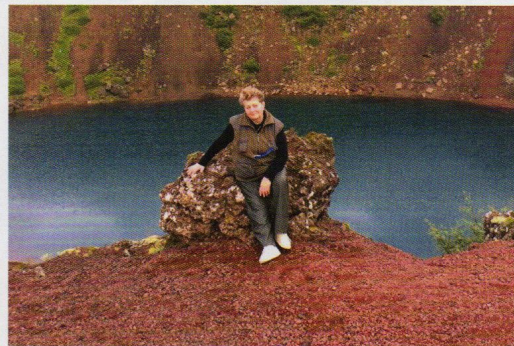
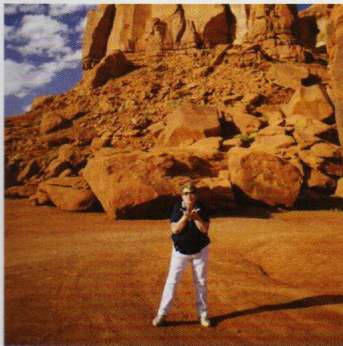
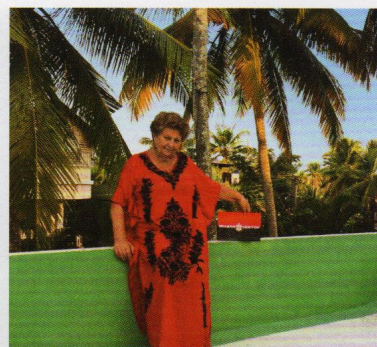
МАЙДАН

Коли почався Майдан, я була в Японії. Читала лекції з оцінювання бізнесу в Токійському університеті. 5 грудня 2013 року прилетіла і ввечері вже була на Майдані. Заробила тоді багато грошей, і з 7 грудня фінансувала приготування плову, який чудово варив і возив на Майдан Альоша Тавлуй, мій студент і сусід. Мої діти також були на Майдані.

Я без кінця приймала людей. Купила шість польових кухонь в одній із військових частин (щоправда, коли спробувала забрати їх потім на фронт, вони дивом зникли), бо почали готувати їжу безпосередньо на Майдані – було дуже холодно. «Медицини» купила на 27 тисяч доларів, потім давала гроші на операції, потім крала поранених із лікарні швидкої допомоги і вивозила їх через морг і ринок «Юність» до себе додому, щоб їх не забрали до міліції. Тоді в очах були віра, надія, любов. Хочеш побачити світлі очі? На Майдані.

А потім дітей травили газом, і я повезла на Майдан вершки. Кордон «Беркута», мене не пускають. Я лаюся, дивлюся на цього беркутівця й кажу: «Ти ніколи не матимеш дітей! Я прокляну тебе до сьомого коліна! Ти будеш імпотентом, причому відчуй, що тобі вже зараз хріново!» Стоїть перед ним тітка – норкова шуба до землі, дві важкі торби в руках. І хтось каже: «Пустіть її, вона дурнувата!» (слово було нецензурне. – Прим. ред.). І мене пропускають.

Ми возили на Майдан гарячі бутерброди, термоси з окропом у моїй маленькій дайверівській тачці. Тягали поранених до Михайлівського собору, але одного дня «Беркут» усе там оточив, і вже нікого не пускали. І молоді дівчатка пішли лаятися з «Беркутом». Хвостик у неї теліпається, шалик красиво висить – молоде-зелене... І він схопив її за цей хвостик. В дівчинці кілограмів 40, а він її тягне... Я від жаху почала цією тачкою відбивати дитину. Відбила, на всіх накричала. Досі вважаю, що моя тачка має отримати статус учасника бойових дій (сміється). Провела курс виживання, розказала, що завжди треба брати із собою документи, ховати всі шалики і хвостики, щоб не було за що вхопити.

*Усі знають мою обіцянку:
в 70 років занурюся востаннє й після цього
роздам своє спорядження*

Ночі були на Майдані, а вдень треба було заробляти. Інакше не вмію. Читала лекції, виконувала оцінювання великих підприємств.

2014 рік зустрічала на Майдані.

«ФЕЙСБУК», 2014 РІК

«Прошлая ночь. Это молитва с жертвоприношением... Мы помогли переносить медикаменты

из Дома профсоюзов в Михайловский. Потом их раскладывали.

А потом был сюр... В тусклом свете фонарей по монастырскому двору люди в масках один за другим несли носилки. Когда я сказала, что им не туда, ответили, что он уже мертвый. Потом попросили уйти

всех немедиков. Для раненых не хватало места. Приехали люди с машинами, развозили по домам. Мы пытались забрать контуженного парня. Он уехать отказался.

Забрала двух девочек, которых выбросили из Украинского дома в тапочках. Так они и провели целый день. Девочки спят. Я не могу. Мать Европы платит кровью своих лучших и неравнодушных детей, а Европа «обеспокоена». мем, злая».

ВИСОЦЬКИЙ

Я була знайома з Висоцьким. Бережу цю фотографію, але дуже рідко про неї пишу. Це була мить у житті, подарована мені великою людиною.

А познайомилися 1974-го, коли я дуже сильно захворіла й мала лікуватися

в Москві. Мій давній друг Борис Хмельницький дізнався від наших спільних знайомих, що я у клініці Єланського, куди пускали як у тюрму на побачення. Але Борис із Володимиром Висоцьким прийшли аж до палати... Минув час, лікування завершилося. І через деякий час Борис запросив мене на день народження. Звісно, там був і Володимир Семенович. Він тільки-но перестав пити. Але одна дуже відома актриса підколола: «Ти що, знову пролікувався?» Я перебиваю і кажу: «Лікувалася я, і, якщо мене хтось підтримає, буду дуже вдячна». Володимир Семенович повернувся до мене і сказав, що підтримає.

А після якоїсь вистави ми намагалися зупинити машину. Ловила таксі я, бо мала гроші. А він сказав: «В кіно мене не знімають, нікуди мене не пускають, але машину зупинити я можу!» Водій одразу його впізнав: «З вами – хоч на край світу!»

Листи Висоцького – в мене їх було два – я віддала його сину, коли в Москві організували музей Володимира Семеновича

Я із заднього сидіння непомітно сунула водієві плату, щоб, не дай боже, не образити хлопців. Але Володимир Семенович був щасливий.

Я була присутня тоді, коли він писав і коли «показував» свої пісні. А в один із вечорів він чогось психанув і потягнув мене на вулицю гуляти. В мене був фотоапарат «Київ». І я знімала. Коли віддавала фотографії, то на одній він написав: «Если б сестер покупали, я бы тебя купил». Це був 1976 рік.

А листи Висоцького – в мене їх було два – я віддала його сину, коли в Москві організували музей Володимира Семеновича.

Він розумів рівень свого таланту, всі його любили й обожнювали, його кликали тихцем і забороняли відкрито. Він був різким і вибухонебезпечним... Минув час, він став шалено популярним, і я написала: «Цікаво, де б він знявся? В яких виставах зіграв? Його, певно, взяли б усі і, певно, кружили, кружили...»

ВІЙНА

Після Майдану почалася війна, і знову треба було допомагати.

Гроші я довіряла тільки Георгію Туці, коли він очолював «Народний тил». Я могла заїхати туди і просто залишити гроші. Або читала у «Фейсбуку» пост про те, що потрібно, їхала купувала, відвозила сама або це робив мій вірний помічник Альоша Тавлуй разом зі своїм синочком. Для мене Георгій Тука був, є і буде не просто волонтером, а волонтером номер один. Для мене він та людина, котрій не просто вірю, а ДОВІРЯЮ. Виконала оцінювання (а найменше коштувало тоді 3–4 тисячі доларів) – і віддавала все плюс те, що в «загашнику».

2014-й був абсолютно божевільним. В липні мала їхати до Ісландії. А тут пишуть мої студенти з Донецька, що зенітники віддали спецназу весь свій одяг і їм треба два бронезилети з бічними пластинами... А це дефіцит. Але я знаходжу фірму з виготовлення металевих дверей і бронезителів із пластинами 5-го класу, в тому числі й з бічними. А це принципово важливо, бо одна пластина для зенітника – слинявчик: хлопці здорові. Ми випробовуємо ці броніки і відправляємо до Донецького аеропорту. Тоді про нього майже ніхто не говорив.

А потім туди поїхали планшети, до яких завантажувалися карти. Один із них даю своїй студентці Лілії Кравченко (Сова). Дивовижна жінка, яка

живе війною та на війні, розумна й освічена, дуже неоднозначна. Вона ходила в аеропорт тоді, коли ніхто туди не ходив, і носила хлопцям те, що їм було треба. Більше того, була корегувальником вогню... І мені байдуже, хто й що сьогодні про неї думає.

У серпні 2014-го у «Фейсбуку» з'являється пост Романа Доника (відомий харківський активіст, блогер і волонтер. – Прим. ред.) про Правий сектор. Він пише, що 19-річна дівчинка Яна Зінкевич витягує пораних з поля бою на собі й вивозить на маленькому бусику, а якщо починається обстріл, падає й прикриває собою. Я купую реанімобіль. Його приганяють із Франції через Богдана Тимошенка – настоятеля храму Святого великомученика Дмитра Солунського. А потім купую тепловізори, прилади нічного бачення, 100 пар берців. Мені починають допомагати: з групи дайверів – небідних людей – лише Ірина та Сергій Нижники, їхній син Артем. Із групи фотографів, з якою колись подорожувала по США, – тільки Юля Кононенко та її сім'я. Все. Решта – заможні – на відстані.

Найкраще, що зробила для Правого сектора, – це свою медаль «За жертвовність і любов до України», яку отримала від Української православної церкви Київського патріархату, закріпила в красивій рамці разом із посвідченням і написала: «Належить кожному добровольцю, який пішов захищати Україну». Комбат Чорний вручив її усім хлопцям на ранковому шикуванні... Розумієте, тоді їх ніхто і нічим не нагороджував, не відзначав. Ця медаль і сьогодні висить у штабі Української добровольчої армії.

73-й морський центр спеціальних операцій формується в Кіровограді. А там живе мій далекий родич Юрій Борисович Олефіренко. Звичайно, купую прилади нічного бачення, інше дороге обладнання. Юра – мій невимовний біль. Освічений, інтелігентний... (Колишній афганець, капітан I рангу, влітку 2014 року добровільно

попросився в армію. Долучився до формування 42-го кіровоградського батальйону територіальної оборони «Рух опору». Очолив 73-й морський центр спеціального призначення ВМС ЗСУ, що виконував надскладні завдання командування АТО. Під час мінометного обстрілу Маріуполя 16 січня 2015 року прикрив собою трьох бійців, був тяжко поранений і під час евакуації до госпіталю помер. Посмертно нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня. 2 липня 2016 року указом Президента України середній десантний корабель «Кіровоград» перейменовано на «Юрій Олефіренко». В червні 2017-го в Кропивницькому дружина та донька отримали за чоловіка й батька срібний тризуб Народного Героя України – посмертно. – *Прим. ред.*) А для Правого сектора купила шість автомобілів, бо крім швидкої допомоги, реанімобіля потрібні були просто машини, адже вони підривалися, ламалися, горіли...

«ФЕЙСБУК», 2014 РІК

«Коли хтось із дітей гине там, на передовій, у мене такий стан, начебто я упала з 10-го поверху, а замість здохнути – вижила...»

Найгірше, коли сльози за втратами пожиттєво поселяються в серці, – їх не можна витерти... Часом навіть музику слухати боляче, вона зберігає всі спогади...»

Багато витратила на Правий сектор за 2014-й рік. Продала трикімнатну квартиру, і радісно так. Треба ще й іще, бо з'явилися перші поранені. Володя Яроха, позивний Людоїд. Операцію на коліні пропонують зробити в Німеччині, інакше не ходитимк. А мені за продану квартиру гроші віддають частинами. І приносять 10 тисяч євро. А операція коштує шість. І я міркую: прочитала цей пост – і в мене з'явилися гроші. Значить, я повинна допомогти. Знаходжу Володю, він дуже серйозний. Я питаю: «Ти можеш мені хоча б усміхнутися за 6 тисяч євро?» А він не може повірити, що все так легко владналося.

Моя допомога не включається на загальні штаби. Коли гроші зароблені і я бачу пост про допомогу, то вважаю, що Господь Бог дає мені інформацію, куди маю їх витратити.

Сьогодні складніше заробляти, на жаль. Відмовилися від міжнародного аудиту. Але продовжую читати лекції. Потреби ростуть. Був Майдан, потім війна, тепер – поранені та загиблі, їхні родини, сироти. І я взялася за дітей. Сьогодні намагаюся допомогти 14 діткам. Не можу сказати, що я їх повністю забезпечую, це було б неправдою. Але на День святого Миколая відправляю кілька великих посилок. В травні організувала їм поїздки до Львова.

ЯРОШ. ПРАВИЙ СЕКТОР. УДА

З Дмитром Анатолійовичем Ярошем ми очно познайомилися, коли він запросив мене зустрічати Новий, 2015 рік на передку. А було так: 15 грудня я написала у «Фейсбуку» про те, що не знаю, де зустрічатиму Новий рік. Маю закон «ноги в воду», це коли кожні два-три роки треба аналізувати прожиті й зроблене, влаштовувати собі ревізію: щаслива чи ні? Якщо відчуваю, що ні, треба знайти причину цього й саме від цієї точки зробити крок у правильному напрямку. Це боляче, але необхідно, бо Майдан і війна не лише перепотрошили моїх друзів, але й змінили все в моєму житті. То де я зустрічатиму Новий рік?

Написала вранці й поїхала на лекції. Коли ввечері повернулася, то мала чи не сотню пропозицій, серед яких була й ця, від Дмитра Яроша: «Шановна Мем, запрошую Вас зустріти Новий рік зі мною та моїми побратимами на передку. Безпеку і гарний настрій забезпечимо. Ви стільки зробили і робите для Правого сектора, що ми хоч чимось віддячимо... Звичайно, єдине, що треба врахувати, – це форс-мажорну зміну ситуації на фронті». І я йому відписала: «Ось так легко вирішується питання, одне запрошення – і світ просвітлів, і ти знаєш, що робити і куди їхати. Запрошення прийняте, дякую, Дмитре Анатолійовичу! Із задоволенням. Ну а форс-мажор – то таке, так що дякую... мем».

Я зустрічала Новий рік у літаку, коли ми летіли крізь часові пояси, і щоразу нас вітали й поїли шампанським. Був Новий рік під водою, на горі, в різних країнах і дивовижних містах. 2017-й зустрічала в Індії. Але та зустріч запам'яталася назавжди.

Приготувала багато подарунків, продуктів. Було куплено черговий автомобіль, рації, ножі, глоки... Приїхали в Покровське, під Дніпром, на базу ДУК Правого сектора. І тут нам кажуть, що треба негайно виїжджати. Терміново пересідаємо в іншу машину, і я встигаю перекинути до неї лише 45 кг складових для салату олів'є. Летимо в Піски під обстрілом, починає темніти. В машині – я, друг Богема (Андрій Шараскін, до війни – режисер Львівського академічного обласного театру ляльок. – *Прим. ред.*), Катруся Стріла, Алла Мегель (працівник Інформцентру та головний редактор газети «Сектор дії». – *Прим.*

Мені від вас нічого не треба – лише перемога. Зрозумієте це – будемо дружити

ред.). Під'їхали до будинку, де раніше зупинявся Ярош. Надворі -20°C , там нікого не було місяць, все промерзло, а ще – брудно. Велика кімната з каміном, кутовий диван, журнальний столик, на якому змерзлаась колись розсипана кава. Я приїхала на базу правосеків у білому норковому кошуку, що правда, завбачливо взула теплі чоботи й під шубку дали мені бронежилет. Довго розповідати не буду: професор мила столик від задубілої кави, підлогу, – не зустрічати ж Новий рік серед бруду! Хлопці розпалили камін, але про «роздягнутися» навіть мови не було – холод собачий...

Згодом друг Богема привіз ще гостей: Макса Музику (київський підприємець, тренер зі східних єдиноборств, волонтер, доброволець, брав участь у боях за Савур-могилу, командир групи 73-го морського центру спеціальних операцій, був тяжко поранений, знову воював, тепер демобілізувався, відкрив зал, тренує. – *Прим. ред.*), Олексія Мочанова (колишній автогонщик, телеведучий, волонтер, музикант. – *Прим. ред.*), Хоттабича (Ілля Джонович Лисенко – волонтер. На війні отримав позивний Борода, котрий перетворився на Хоттабич. Сьогодні діє благодійний фонд Екстреної медичної служби

Хоттабича. – *Прим. ред.*), а ще був Дід Мороз – Шаман (Юрій Бондар. У минулому житті юрист-економіст. Нині волонтер-медик, Народний Герой України. – *Прим. ред.*).

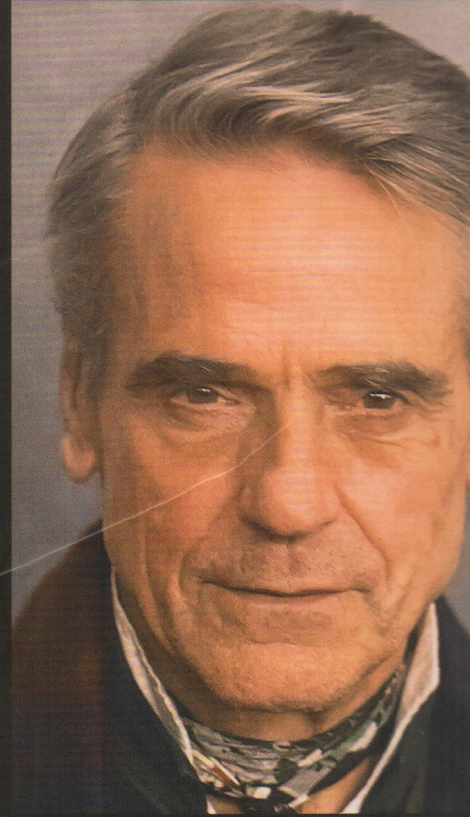
Льошу Мочанова тоді побачила вперше, а він мене одразу питає: «А чого це ви в шубі?» Я кажу: «Коли Ярош запросив, то видав маскхалат». Льоша дуже добре співав... А стіл був шикарний – без виделок, ложок, тарілок, хліба, тільки складові для олів'є. Щоправда, знайшла у себе щільно заховану пляшку віскі 15-річної витримки. Але в Правому секторі сухий закон. Та холод і Новий рік перемогли, віскі було доречно. Я фотографувала Олексія, Макса і Дмитра Анатолійовича, але там була всього одна свічка – інтим, одне слово...

Спати полягали в цій же кімнаті по котом, під працюючі рації. На ранок, коли снайпери припинили стріляти й вже можна було виходити, нас із Ярошем сфотографувала Оля Годованець – журналістка, фотограф. До речі, про Олю: вона вийшла заміж за артилериста із Правого

БУРЛАЕСК

#4[2017]

ИСТОРИИ УСПЕШНЫХ КОМПАНИЙ И ЛЮДЕЙ

ISSN 1068-6363